

A magyar gimnazisták közül továbbra is kevesen készülnek külföldi alapképzésre, azonban számuk növekvő tendenciát mutat az elmúlt években. Az MKIK GVI továbbtanulási szándékokat vizsgáló kutatásából emellett az is kiderül, hogy a magyar iskolarendszer kevésbé képes a családi háttér okozta hátrányok kiegyenlítésére, tehát a társadalmi mobilitás előmozdítására. A 2013-as Országos kompetenciamérés alapján legjobbnak tekinthető hazai gimnáziumokba csak nagyon csekély arányban jutnak be olyan diákok, akiknek apja alacsony iskolai végzettséggel, vagy alacsony munkaerő-piaci státusszal rendelkezik. Eredményeink a felsőfokú tanulmányok szintjén is arra utalnak, hogy az oktatási rendszer a meglévő egyenlőtlenségek újratermelésének irányába hat. Ezt jelzi, hogy a leszakadó északi és alföldi régióknak még a legjobb gimnáziumaiból is jelentősen elmarad a legnagyobb presztízsű budapesti egyetemekre jelentkező aránya a közép-magyarországi régióban tanulókéhoz képest. A vizsgálat harminc magyar állami gimnázium végzős diákjainak körében zajlott, kizárólag olyan gimnáziumokban, amelyek régiójukon belül a 2013-as Országos kompetenciamérésen elért eredményük alapján a legjobbak közé tartoznak, az eredmények 770 fő válaszaiból alakultak ki.

A legjobb hazai gimnáziumokba járó diákok jelentős többsége (91%, 702 fő) szeretne továbbtanulni az érettségi után. Az ő félévi tanulmányi átlageredményük átlagosan 4,40, míg a többieké csak 3,78 volt. A felvételizők között a gazdasági, a műszaki, a pedagógia és tanárképzés szakok a legnépszerűbbek, emellett orvostudományi pályára is sokan készülnek.

Idén a megkérdezettek többsége (52%) az első három jelentkezési helyen csak budapesti főiskolára vagy egyetemre jelentkezik, 21%-uk kizárólag vidéki felsőoktatási intézménybe felvételizik, míg 22%-uk fővárosi és vidéki intézménybe is beadja jelentkezését. Eredményeink azt mutatják, hogy a legjobb hazai gimnáziumok tanulóinak mindössze 5%-a adja be jelentkezését külföldi felsőoktatási intézménybe (is), ők jellemzően jó tanulmányi eredménnyel rendelkeznek, apjuk felsőfokú végzettségű, vezető beosztásban dolgozik, szellemi foglalkozású, vagy éppen vállalkozó. Legtöbbjük tandíjmentes intézménybe felvételizik és sokan közülük hosszú távon szeretnének külföldön maradni. A legnépszerűbb célország az Egyesült Királyság.

Azt, hogy magyar hallgatók nem mennek nagy számban külföldi alapképzésre alátámasztják az osztrák és az angliai egyetemek statisztikái is. Ezek szerint mindkét országban - 500-500 fő körül alakult az alapképzésre (illetve Ausztria esetében az alap- és osztatlan képzésre) felvételt nyert magyar hallgatók száma az előző két évben, ami igen alacsony szám ahhoz képest, hogy 2014-ben 79 ezer végzős középiskolás érettségizett és 106 ezer fő jelentkezett valamelyik hazai felsőoktatási intézménybe. A két ország a hazai továbbtanulási célú migráció három legnépszerűbb célországa közé tartozik, így vizsgálatukat alkalmasnak tekinthetjük arra, hogy hozzávetőleges képet alkossunk a külföldi alapképzéseken tanuló magyar diákok számáról.

Azonban figyelembe kell venni azt is, hogy a két ország statisztikái szerint növekvő tendenciát mutat a magyar hallgatók száma az utóbbi években. A migráció pedig

A magyarországi felsőoktatási intézménybe felvételiző gimnazisták megoszlása aszerint, hogy fővárosi és/vagy vidéki intézménybe adták le jelentkezésüket (százalék), 2015

Forrás: GVI (N=685)

Az angliai egyetemek BA képzéseire felvételt nyert magyar diákok számának alakulása 2006 és 2014 között (fő)

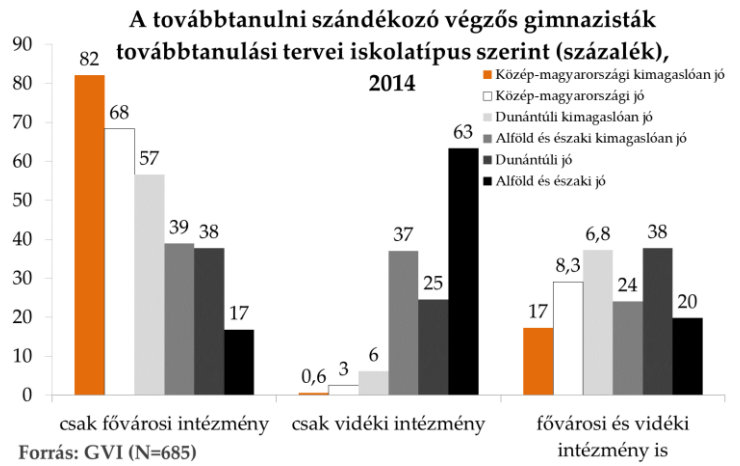

Az adatok forrása: <http://www.ucas.com/data-analysis/data-resources>

öngerjesztő folyamat, így nem kizárható az, hogy akár a közeljövőben jelentősen megnő a külföldi alapképzésben résztvevő magyar diákok száma.

Eredményeink több szinten is a társadalmi egyenlőtlenségek oktatási rendszeren keresztül történő újratermelődésére utalnak. Egyrészt az ország legjobb gimnáziumaiba járó tanulók családi háttérének vizsgálata során azt találtuk, hogy a legkedvezőtlenebb helyzetű csoportok csak csekély arányban jutnak be a legjobb hazai gimnáziumokba. E gimnáziumok tanulói között szinte nincs olyan, akinek az apja legfeljebb nyolc osztályos végzettséggel rendelkezik és csak minden tízedik diák apja alacsony munkaerő-piaci státuszú.

Másrészt eredményeink szerint a mai Magyarországra jellemző regionális egyenlőtlenségek a továbbtanulási irányokban is tetten érhetők. A leszakadó északi és alföldi régiókból származó gyerekek sokkal kisebb arányban felvételiznek csak budapesti egyetemekre, mint a közép-magyarországi régióban tanulók, akik leggyakrabban a legnagyobb presztízsű budapesti egyetemeket választják. Ez a döntés pedig jelentős munkaerő-piaci és kereseti különbségeket eredményez a fiatalok későbbi életpályája során.

Makrogazdasági tendenciák: Az eurozóna ellentmondásai a görög válság tükrében

Az elmúlt néhány hónapban Görögország ismét a politikai döntéshozók, a kutatók, valamint a nagyközönség érdeklődésének a középpontjába került. A viták keretében Görögország áll, valójában azonban nem egyedül a görögök küzdenek az adósságválsággal az eurozóna országai közül. Ciprus, Írország, Portugália és Spanyolország is került már államadóssági válságba, amely országok csak mentőcsomag révén tudták megvalósítani az unióknak megfelelő költségvetési előírásokat, továbbá az adósságválság fenyegetettjei közé sorolhatjuk Belgiumot, Franciaországot és Olaszországot is. A monetáris unió stabilitásának elérésében és fenntartásában fontos szerepet tölt be az EKB, de további reformok is szükségesek lehetnek.

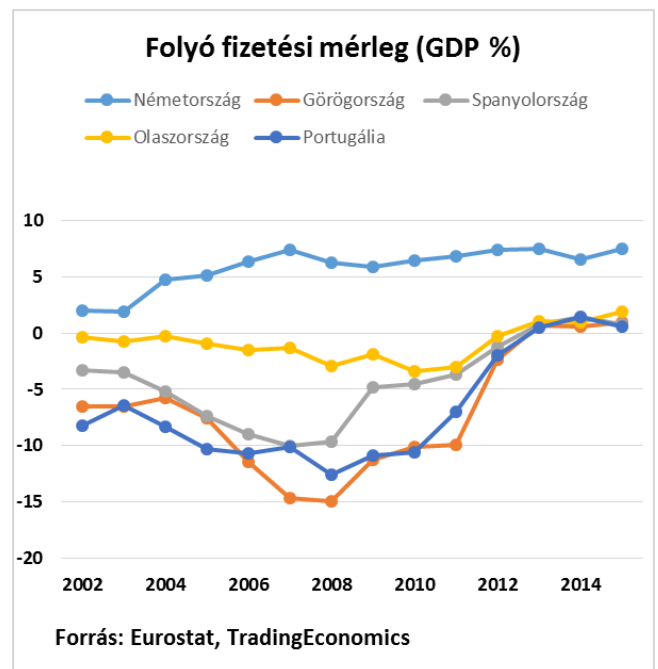
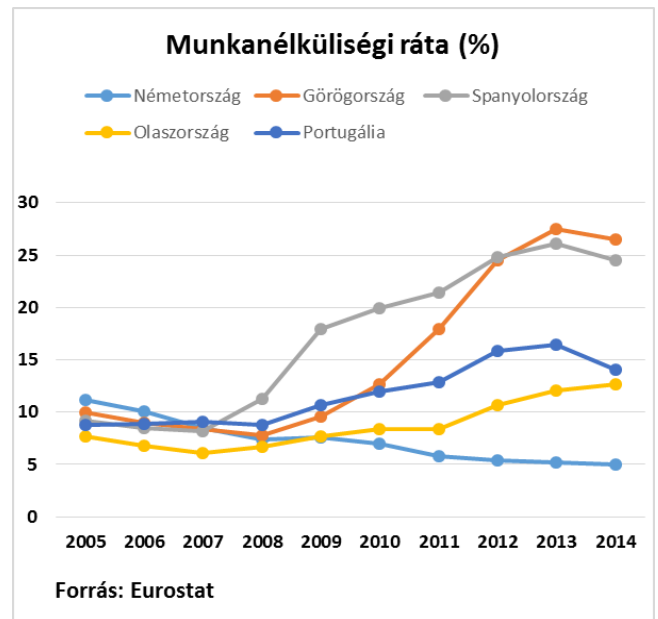
Míg Görögország küzd, hogy aláírassa a megállapodást a további tagságáról az euróövezeten belül, addig a valutaövezet döntéshozói egy jóval fontosabb kérdés megválaszolásán dolgoznak: hogyan lehetne orvosolni a hibákat, amelyek ilyen közelivé tették az eurozóna felbomlásának gondolatát?

Az euróövezet térségei közti egyenlőtlenségek tovább nőttek, melyeken a közös valuta bevezetése nem segített: egyes országokban a munkanélküliségi ráta rekord alacsony, míg más helyeken rekord magasságokat ért el.

Az euro atyjai azt feltételezték, hogy idővel a déli államokbeli infláció, reálbérek és költségvetés az északi színvonalhoz fog konvergálni. A konvergencia egy tekintetben meg is valósult: a tőke keresztülözönlött a határokon és a kamatok a valutaövezetben a perifériára szorult területeken is a német szintre süllyedtek le. A hitelezési boom ingatlanpiaci buborékot teremtett Írországban és Spanyolországban és óriási költségvetési hiányt Görögországban és Portugáliában. Ezek a gazdasági események a hitelezett országokban felhajtották a reálbéreket, míg Németország a béreket alacsonyan tartva még rugalmasabbá tudta tenni munkaerőpiacát.

A válságra és recesszióra az országok gyakran az alacsonyabb alapkamat, a valuta leértékelése és a fiskális stimulus valamely kombinációjával válaszolnak. A közös valuta mind a három lehetőséget kizárta. A válságba került országok nem tudtak leértékelni, kölcsönhöz csak alig jutottak, mivel a hitelezők féltek, hogy nem kapják vissza a pénzüket (ezek a problémák orvosolhatóak saját valutával rendelkező országok esetén). Továbbá nem részesültek az Európai Központi Bank alacsony alapkamatja által nyújtott előnyös hitelkörnyezetből, mivel a befektetők menekültek a válságba került államok kereskedelmi bankjaitól. Mindezek helyett fájdalmas költségvetési megszorításokat és „belső leértékelést” kellett végrehajtaniuk az árak és bérek leszorításával, hogy Németországhoz hasonló versenyképességet érhesse el.

A folyamatok megfordítása érdekében az EKB lépett fel, melynek célja, hogy a válságba került országokban ismét elindítsa a hitelezési kedvet a külföldi valutában denominált államadósságból származó kockázat csökkentésével.

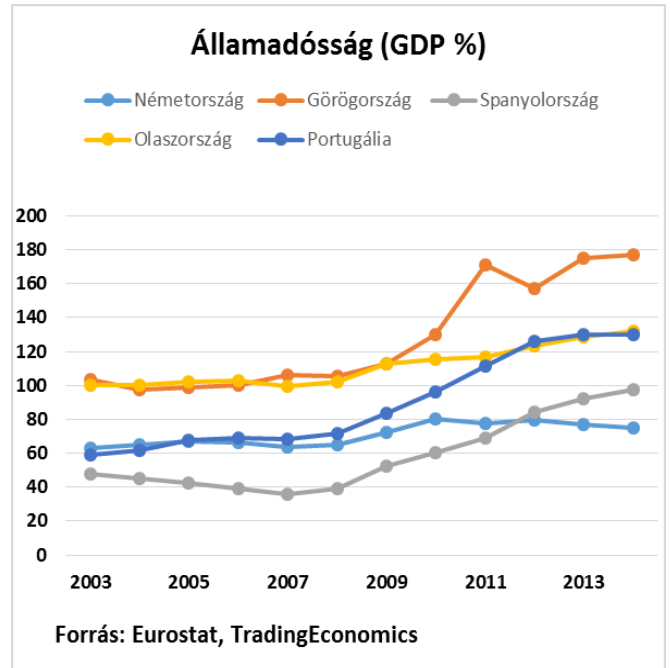
Az EKB fontos szerepet tölt be a monetáris unió fennmaradásának biztosításában. A valódi stabilitás megteremtéséhez azonban további reformokra lehet szükség annak érdekében, hogy az északi és déli államok közötti versenyképességi különbségek csökkenhessenek. Központi kérdés, hogy a déli államok képesek-e tolerálni a hosszú éveken keresztül magas munkanélküliséget és alacsony béreket a reformok jövőbeli megtérülése érdekében.

Forrás:

P De Grauwe (2013): Design Failures in the Eurozone: Can they be fixed? URL: <http://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/LEQS/LEQSPaper57.pdf> (Letöltés: 2015. augusztus 17.)

G Ip (2015): Greek Crisis Highlights Euro Paradox at Heart of Eurozone's Plight. URL: <http://www.wsj.com/articles/paradox-lies-at-heart-of-euro-zones-plight-1435171567> (Letöltés: 2015. augusztus 17.)

G Kaminsky (2015): Is it Just a Greek Problem? URL: <http://ineteconomics.org/ideas-papers/blog/is-it-just-a-greek-problem> (Letöltés: 2015. augusztus 17.)

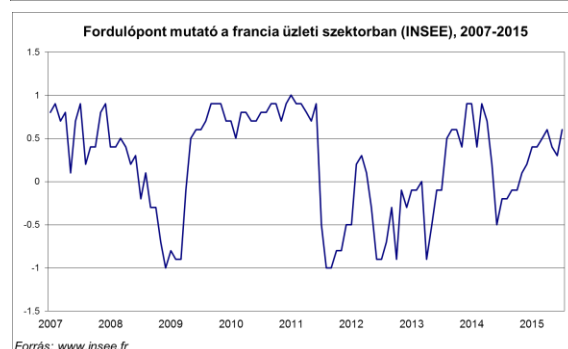
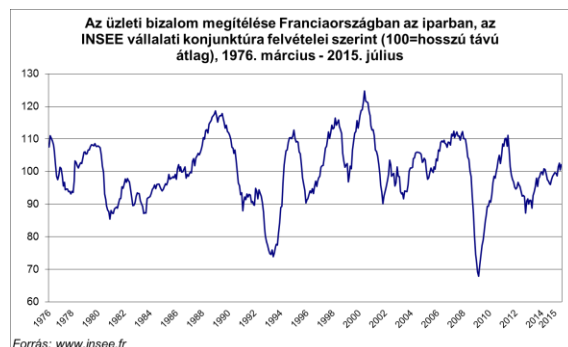
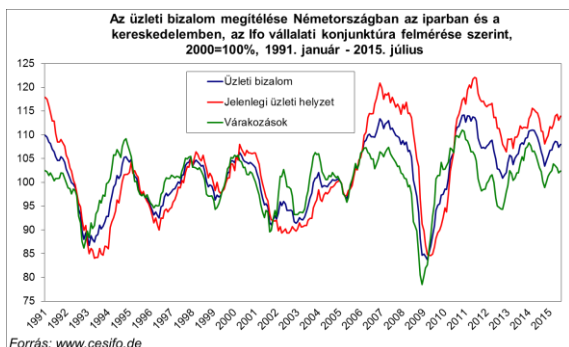
Nemzetközi tendenciák

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexe 2015 júliusában 108,0 pontra nőtt a 2015. júniusi 107,5 pontról. Az üzleti környezet jelenlegi megítélése jelentősen javult az előző hónapban tapasztalt visszaesés után. A várható üzleti helyzettel kapcsolatos kilátások valamivel optimistábbak, az előző három hónapban tapasztalt romlás után enyhe javulás történt. Az üzleti helyzet és a várakozások alakulása közötti rést mérő, a GVI által számított aszinkronitási mutató értéke 0,16 pontra nőtt júliusban, de az üzleti bizalmi indexet még így is igen kis mértékű bizonytalanság jellemzi.

(Forrás: Ifo, <http://www.cesifo-group.de>)

A francia statisztikai hivatal (INSEE) felmérése alapján a 2015 júliusában megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete javult az előző hónaphoz képest. Az INSEE üzleti bizalmi indexe 2 ponttal nőtt, az értéke így a hosszú távú átlagos értéke (100) felett alakul. A gazdasági fordulópontmutató értéke nőtt, és továbbra is a kedvező rövid távú gazdasági helyzetet jelző zónában van. Az elmúlt időszak termelés egyenlegmutatója júliusban 2 pontos növekedést produkált, így továbbra is a hosszú távú átlaga fölött alakul. A vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisának egyenleg-mutatója a júniusi szintjéhez képest 3 pontot esett, a hosszú távú átlagos értékének közelében maradván. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – igen enyhén növekedett, értéke a mutató hosszú távú átlagánál magasabb.

(Forrás: INSEE, <http://www.insee.fr>)

Írták: Bárdits Anna (elemző, GVI)
Farsang Bence (gyakornok, GVI)
Nyíró Zsanna (elemző, GVI)
Kompaktor Emília
Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az
alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2015 / augusztus, Budapest,
2015-09-01